

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิจัยซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบโครงสร้าง ระบบการควบคุม การบริหารจัดการสถานี ตลอดจนนโยบายในด้านต่างๆ ของสถานี อันจะส่งผลต่อรูปแบบ เนื้อหารายการ และบทบาทของสถานีวิจัยภาคภาษาไทยของซี.อาร์.ไอที่มีต่อผู้ฟังชาวไทยด้วย รวมทั้งจะได้เข้าใจระบบการทำงานของสื่อสารมวลชนในประเทศจีนมากยิ่งขึ้น โดยมีระเบียบวิธีในการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้บริหารและผู้มีส่วนในการผลิตเนื้อหา เพื่อทราบโครงสร้างและการบริหารงานภายใน ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ สังคม การเมืองของประเทศจีน ตลอดจนนโยบายการบริหารภายในประเทศของผู้นำจีน และประวัติศาสตร์การทำหน้าที่ของซี.อาร์.ไอ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวองค์กรซี.อาร์.ไอ และทิศทางขององค์กรมากขึ้น พร้อมทั้งทำการจัดบันทึกตารางออกอากาศ แนวเนื้อหา ประเด็น และสัดส่วนในการนำเสนอ เพื่อดูกลวิธีในการสนองนโยบายผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ประกอบด้วย

1.1 หนังสือ และงานวิจัยจากห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในประเด็นและหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการทำวิจัยชิ้นนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับซี.อาร์.ไอ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ ของประเทศจีน ระบบสื่อมวลชนจีน รวมทั้งบทวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน จากศูนย์จีนศึกษา เช่น ผลงานของอาจารย์วิภา อุดมจันทร์, อาจารย์เขียน ธีระวิทย์ และผลงานของวรศักดิ์ มหัทธโนบล เป็นต้น

1.2 วารสารและบทความเกี่ยวกับซี.อาร์.ไอ และนโยบายต่างๆ ของจีน

1.3 เอกสารของทางสถานี ทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารแนะนำองค์กร และเป็นหนังสือเล่มในวาระครบรอบของสถานีที่รวบรวมประวัติ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีเอาไว้ ได้แก่

2. ข้อมูลที่เป็นเนื้อหารายการ รูปแบบการนำเสนอ และการจัดผังรายการ สามารถหาได้จากทางเว็บไซต์ <http://thai.cri.cn> ซึ่งเนื้อหาที่ออกอากาศทางวิทยุทั้งหมดจะถูกนำมาลงในเว็บไซต์ โดยจะทำการบันทึกเนื้อหารายการข่าว และบทสารคดีต่างๆ เป็นเวลา 1 เดือน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างเนื้อหารายการตลอดเดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 เพราะเป็นช่วงที่ผู้วิจัยเริ่มทำการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยรายการทั้งหมด 23 รายการ ได้แก่

1. ข่าวภายในประเทศ
2. ข่าวต่างประเทศ
3. บทรายงานข่าวในประเทศ
4. บทรายงานข่าวต่างประเทศ
5. รายการพาเที่ยวจีน
6. รายการชนชาติส่วนน้อยจีน
7. รายการโอลิมปิกจีน
8. รายการวัฒนธรรมจีน
9. รายการข่าววัฒนธรรม
10. รายการสุขภาพจีน
11. รายการชีวิตสังคมจีน
12. รายการรื่นรมย์ชมจีน
13. รายการวิทยาศาสตร์ การศึกษา และสุขภาพ
14. รายการตอบจดหมายผู้ฟัง
15. รายการเล่าเรื่องเมืองจีน
16. รายการมอบเพลงจากใจ
17. รายการเศรษฐกิจจีน
18. รายการข่าวเศรษฐกิจในรอบสัปดาห์
19. รายการจับมือกับอาเซียน
20. รายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์ ในวันศุกร์ที่ผ่านมา
21. รายการสบายๆ ในจีน
22. รายการดนตรีพาเพลิน
23. รายการเรียนภาษาจีน

ส่วนรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ จะศึกษาเฉพาะที่อยู่ในผังรายการที่ออกอากาศทางคลื่นสั้น ซึ่งเป็นการนำมาออกอากาศซ้ำ โดยจะเก็บข้อมูลได้จากการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุจุฬาฯ คลื่น FM. 101.5 MHz หรือรับฟังรายการย้อนหลังผ่านเว็บไซต์ www.curadio.chula.ac.th

3. ข้อมูลที่เป็นบุคคล จะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 3.1 คุณลู่ หยง เจียง หัวหน้าผู้สื่อข่าวประจำศูนย์กรุงเทพฯ
 - 3.2 คุณชายเจียนชิน หัวหน้าสถานีภาคภาษาไทย
 - 3.3 คุณกรรณิกา ไต๊ะมีนา ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกาศข่าวประจำสถานี
 - 3.4 รศ.จุมพล รอดคำดี ผู้อำนวยการสถานีวิทยุจุฬาฯ
 - 3.5 คุณสุวรรณา สมบัติรักษาสุข ผู้จัดการสถานีวิทยุจุฬาฯ

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์คนจีนเกี่ยวกับทัศนคติ และการตอบสนองที่คนจีนมีต่อระบบสื่อมวลชนในประเทศจีน ที่ค่อนข้างเป็นระบบปิดและดูขาดเสรีภาพในสายตาของคนต่างชาติที่อยู่ในระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย เพื่อดูว่าคนจีนมีความรู้สึกถูกจำกัดสิทธิในการแสดงออกความคิดหรือไม่ หรือมีความไว้วางใจต่อสิ่งที่รัฐบาลนำเสนอมากนักน้อยเพียงใด ตลอดจนความสนใจของผู้คนในสังคมในด้านข่าวสารข้อมูล ว่าสนใจประเด็นไหนมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะทราบบริบทการใช้สื่อมวลชนของรัฐในการปกครองคนในประเทศ และหล่อหลอมระบบสังคมนิยมให้กับสังคมจีน รวมทั้งทราบผลกระทบที่เกิดขึ้น และบรรทัดฐานของสื่อที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในสังคมจีนว่าเป็นอย่างไร อันจะมีผลต่อความเข้าใจโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐอย่างเต็มตัว พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยก็จะเดินทางไปปักกิ่ง เพื่อสัมภาษณ์หัวหน้าสถานีภาคภาษาไทย และดูบริบทการทำงานของสถานี พร้อมทั้งสัมภาษณ์ชีวิต ค่านิยม ความคิดของผู้คนในสังคมจีนด้วยตนเอง เพื่อจะมีความเข้าใจในบริบทบ้านเมืองจีนมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการศึกษาโครงสร้างและนโยบายของสถานี เมื่อรวบรวมข้อมูลได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์แล้ว ก็นำมาเรียบเรียงโดยดูทั้งในด้านประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญทางสังคมที่เกิดขึ้น ตลอดจนบริบทขององค์กรเอง เพื่อทราบบริบทและปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดโครงสร้างและนโยบาย และระบุโครงสร้างและนโยบายของสถานีในปัจจุบัน อันจะมีผลต่อเนื้อหาและรูปแบบที่จะนำเสนอ รวมทั้งบทบาทของสถานีที่จะมีต่อกลุ่มผู้ฟังชาวไทยด้วย

1.1 โครงสร้างของสถานีภาคภาษาไทย จะทำการวิเคราะห์

- องค์ประกอบแวดล้อมขององค์กร
- ระบบการบริหารจัดการ
- ระบบการควบคุม
- ปัจจัยด้านบุคลากรและเทคโนโลยีที่มีผลต่อการผลิต

1.2 นโยบายของสถานีภาคภาษาไทย จะทำการวิเคราะห์

- นโยบายของสถานี
- นโยบายด้านรายการ
- นโยบายในการแสดงบทบาท

2. ในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตรวจสอบ (Recheck) นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ ซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทยนั้น จะทำการวิเคราะห์โดยดูโปรแกรมรายการและตารางออกอากาศของสถานีเฉพาะที่ออกอากาศผ่านทางคลื่นสั้น ทำการจดบันทึกประเด็นของเนื้อหา รายการ และสัดส่วนในการออกอากาศ การเรียงลำดับรายการ โดยเปรียบเทียบกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการออกอากาศของทางสถานีว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร พร้อมทั้งตรวจสอบการแสดงทัศนคติ ภาพลักษณ์ และค่านิยมขององค์กร ผ่านตัวรายการต่างๆ ด้วย

การนำเสนอข้อมูล

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จึงนำผลสรุปที่ได้มาเรียบเรียง และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยสรุปผลที่ค้นพบ ทั้งในเรื่องของโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย โดยให้เห็นความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับบริบทสังคม และบริบทองค์กร พร้อมสรุปการคาดเดาแนวโน้มทิศทางในอนาคต

ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนนโยบายของสถานี ก็จะนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ เช่นเดียวกัน โดยไล่เรียงทีละรายการว่าได้สะท้อนนโยบายของสถานีอย่างไรบ้างผ่านรายการนั้นๆ ประกอบกับการแสดงแผนภาพแสดงสัดส่วนของประเภทเนื้อหารายการจากผังรายการที่ถูกวางเอาไว้